

"Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы 2001 жылғы 11 желтоқсан N 1612

Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

"Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

жоба

Қазақстан Республикасының Заңы

Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы

Осы Заң автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандырудан туындайтын қатынастарды реттейді және оны жүргізудің құқықтық, қаржылық және ұйымдық негіздерін белгілейді.

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы заңдар

1. Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы заңдар Қазақстан Республикасының Азаматтық K941000_ кодексінен, "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Z000126_ Заңынан, осы Заңнан және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

2. Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандырудан (бұдан әрі - міндетті сақтандыру) туындайтын және өзге де заң актілерінің қолданылу аясына қатысты қатынастар, осы Заңмен тікелей реттелген қатынастарды қоспағанда, осы актілермен реттеледі.

3. Осы Заң заңды және жеке тұлғалардың автокөлік құралдарын пайдалануға байланысты азаматтық-құқықтық жауапкершілігін қосымша сақтандыруды ерікті түрде жүзеге асыру құқығын шектемейді.

2-бап. Міндетті сақтандыру объектісі

Сақтандырылған адамның Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарында көзделген міндетіне байланысты күшейтілген қатер көзі болып саналатын автокөлік

құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге мүліктік мүддесі міндетті сақтандыру объектісі болып табылады.

3-бап. Міндетті сақтандырудың мақсаттары және негізгі принциптері

1. Міндетті сақтандыру автокөлік құралдарын пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына және мүлкіне зиян келтірілген үшінші тұлғалардың мүліктік мүдделерін қорғау мақсатында сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру арқылы жүзеге асырылады.

2. Міндетті сақтандырудың негізгі принциптері мыналар:
зардап шеккендердің мүліктік мүдделерін осы Заңда көзделген тәртіппен және мөлшерде қорғауды қамтамасыз ету;
иесінде міндетті сақтандыру шарты болған жағдайда автокөлік құралын пайдалану;

тараптардың міндетті сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындауын қамтамасыз ету.

4-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Міндетті сақтандыру мақсаттары үшін осы Заңда мынадай ұғымдар пайдаланылады :

автокөлік құралы - басқа мемлекеттерде тіркелген және Қазақстан Республикасының аумағына уақытша әкелінгендерін қоса алғанда Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігінің жол полициясы органдарында мемлекеттік тіркеуден өтетін және есепке алынатын жеңіл, жүк автомобильдері, автобустар, шағын автобустар және олардың негізінде жасалған көлік құралдары, мотокөлік, өзі жүретін және басқа да доңғалақты жол техникасы мен олардың тіркемелері (жартылай тіркемелері), сондай-ақ трамвайлар мен троллейбустар;

автокөлік құралының иесі - автокөлік құралына меншік құқығы, шаруашылық жүргізу құқығы, жедел басқару құқығы бар немесе кез келген басқа да заңды негізде (мүліктік жалдау шарты, автокөлік құралын жүргізуге сенімхат, автокөлік құралын беру туралы құзыретті органдардың өкімі және т.б.) иеленуші заңды немесе жеке тұлға;

пайда алушы - зардап шеккен болып танылған және осы Заң мен міндетті сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алуға құқығы бар тұлға, сондай-ақ зардап шеккен адамға міндетті сақтандыру шартында көзделген сома шегінде келтірілген зиянды дербес өтеген сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе басқа да т ұ л ғ а ;

автокөлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі - заңды және жеке тұлғалардың күшейтілген қатер көзі саналатын автокөлік құралын пайдалануы нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарымен белгіленген міндеті;

жол-көлік оқиғасы - бір немесе бірнеше автокөлік құралы қозғалысының, сондай-ақ автокөлік құралынан бөлініп кеткен бөлшектер мен ондағы жүктің қозғалысы нәтижесінде туындаған, сөйтіп үшінші тұлғаларға зиян келтірілген оқиға;

сақтандырылушы - азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандыру шартын жасасу арқылы сақтандырылған автокөлік құралының иесі;

кешенді шарт - сақтандыру шартында көрсетілген бірнеше автокөлік құралын пайдалануды жүзеге асырушы сақтандырылған жеке тұлғаға қатысты қолданылатын міндетті сақтандыру шарты;

жолаушы - тасымалдаушымен тасымалдау шартын жасасқан жеке тұлға;

тасымалдаушы - жолаушылар мен олардың мүлкін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес ақы үшін немесе жалдау бойынша тасымалдауды жүзеге асыруға құқығы бар автокөлік құралының иесі;

зардап шегуші - сақтандырылған автокөлік құралын пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына (жеке тұлға үшін) немесе мүлкіне (заңды және жеке тұлға үшін) зиян келтірілген тұлға;

стандартты шарт - сақтандыру шартында көрсетілген бір автокөлік құралын пайдалануды жүзеге асырушы бір немесе бірнеше сақтандырылған жеке, заңды тұлғаларға қатысты қолданылатын міндетті сақтандыру шарты;

сақтандырушы - Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес міндетті сақтандыруды жүзеге асыру құқығына тиісті лицензиясы бар сақтандыру ұйымы;

сақтандыру оқиғасы - сақтандыру жағдайы ретінде қаралуы мүмкін және танылуы мүмкін оқиға;

сақтандыру жағдайы - сақтандырылған адам автокөлік құралын пайдалану нәтижесінде зардап шеккен болып танылған тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу жөнінде сақтандырылған адамның азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталуы.

5-бап. Міндетті сақтандыруға жататын тұлғалар

1. Мына тұлғалардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандыруға жатады:

1) автокөлік құралдары иелерінің - өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын заңды тұлғалардың;

2) автокөлік құралдары иелерінің - Қазақстан Республикасының аумағында, Қазақстан Республикасында тіркелген автокөлік құралдарын пайдаланатын Қазақстан Республикасының азаматтары сияқты шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ тұлғалар болып табылатын жеке тұлғалардың;

3) Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын, үшінші тұлғалардың алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру шарты болмаған жағдайда Қазақстан Республикасынан тыс жерде тіркелген, Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келетін автокөлік құралдары иелерінің.

2. Автокөлік құралының иесі өзі пайдаланатын әрбір автокөлік құралы бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыруға міндетті.

3. Автокөлік құралы иесінің шет мемлекет пен Қазақстан Республикасы арасында жасалған халықаралық шарттың талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағында танылатын үшінші тұлғалар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру шарты бар, осы мемлекетте тіркелген автокөлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына кірген кезде міндетті сақтандыру шарты ж а с а л м а й д ы .

4. Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігінің жол полициясы органдарында тіркеуге және есепке алуға жатпайтын автокөлік құралдарының иелері (осы Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда) міндетті сақтандыру субъектілері болып т а б ы л м а й д ы .

Осы тармақта көрсетілген көлік иелерінің автокөлік құралдарын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірген зияны Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарында белгіленген тәртіппен өтеледі.

6-бап. Автокөлік құралын міндетті сақтандыру шартынсыз пайдалануға жол бермеу

1. Иесі міндетті сақтандыру шартын жасамаған автокөлік құралын пайдалануға б о л м а й д ы .

2. Автокөлік құралын жүргізетін тұлғаның міндетті сақтандырудың сақтандыру полисі б о л у ы м і н д е т т і .

3. Автокөлік құралын міндетті сақтандыру шартын жасаспай пайдалануды жүзеге асыратын автокөлік құралының иесі Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы кодексінде көзделген тәртіппен әкімшілік жауапкершілікке тартылады.

2-тарау. Міндетті сақтандыру шарты

7-бап. Міндетті сақтандыру шарты және оны жасасу тәртібі

1. Міндетті сақтандыру шарты өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне күшейтілген қатер көзі ретіндегі автокөлік құралын пайдалану нәтижесінде зиян келтірілуі мүмкін үшінші тұлғаның пайдасына сақтандырушы мен сақтанушының арасында жасалған келісім болып табылады.

Міндетті сақтандыру сақтанушы мен сақтандырушы арасында жасалынатын шарт негізінде жүзеге асырылады.

Сақтанушы сақтандырушыны таңдауға ерікті.

Сақтандырушының сақтанушының міндетті сақтандыру шартын жасауына қарсы б о л у ғ а қ ұ қ ы ж о қ .

2. Міндетті сақтандыру шарттары стандартты және кешенді болып бөлінеді.

3. Міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде пайда

алушыға осы Заңда көзделген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндеттенеді.

4. Міндетті сақтандыру шарты сақтанушының жазбаша өтініші негізінде жасалады. Сақтандырушы сақтанушыдан осы Заңның талаптарына сәйкес міндетті сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтер беруін талап етуге құқылы.

5. Міндетті сақтандыру шартын жасасу сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру заңдарының талаптарына сәйкес ресімделген сақтандыру полисін беруімен қуәландырылады.

Сақтандыру полисі жоғалған жағдайда сақтандырушы сақтанушыға (сақтандырылған адамға) оның жазбаша өтініші негізінде сақтандыру полисінің көшірмесін беруге міндетті. Мұндай жағдайда сақтандырушы сақтанушыдан (сақтандырылған адамнан) сақтандыру полисі бланкісінің дайындау құнының және көшірмесін ресімдеуге жұмсалған шығыстың өтелуін талап етуге құқылы, бірақ 0,1 айлық есептік көрсеткіштен артық емес.

6. Сақтандыру полисінде шарттың түрі (стандартты немесе кешенді түрі) көрсетілуі тиіс.

Сақтандыру полисі бланкісінің нысаны мен әзірлеу тәртібіне қойылатын талаптарды сақтандыру қызметін реттеу және қадағалау жөніндегі уәкілетті мемлекеттік орган белгілейді (бұдан әрі - уәкілетті мемлекеттік орган).

7. Сақтандырушы сақтанушыға осы Заңда көзделмеген сақтандыру сыйлықақысын төлеу жөніндегі жеңілдіктерден басқа неғұрлым пайдалы сақтандыру талаптарын ұсынуға құқылы.

8-бап. Стандартты шарт

1. Стандартты шартта сақтандырылған адам (сақтандырылған адамдар) туралы және оны пайдаланған кезде қолданылатын автокөлік құралы туралы мәліметтер болуы тиіс.

2. Стандартты шарт шартта көрсетілген автокөлік құралын автокөлік құралының иесі болып табылмайтын тұлға жүргізген жағдайда:

1) жеке тұлға автокөлік құралының иесімен - заңды тұлғамен (сақтандырылған адаммен) еңбек қатынастары негізінде автокөлік құралын жүргізген кезде;

2) жеке тұлға автокөлік құралының иесімен - жеке тұлғаның (сақтандырылған адамның) қатысуымен оның ерік білдіруі негізінде, мәмілені жазбаша түрде ресімдемей-ақ автокөлік құралын жүргізген кезде қолданылады.

3. Сақтанушы шарт жасасқан кездегідей, оның қолданылу мерзімі ішінде сақтандыру полисінде сақтандырылған адам ретінде автокөлік құралының иелері болып табылатын адамдардың бәрін көрсетуге құқылы.

Қолданылып жүрген стандартты шарттың сақтандыру полисіне сақтандырылушы туралы деректерге өзгерістер (толықтырулар) енгізуді сақтандырушы сақтандырушының не бұл жағдайда сақтандырушы мәртебесіне ие болатын

сақтандырылған адамның өтінішінің негізінде жүргізеді.

Сақтанушы болып табылатын сақтандырылған адам тек өзінің еркін білдіру негізінде ғана ауыстырылады.

4. Осы баптың 3-тармағында көзделген сақтандырылған адам туралы деректерге өзгерістер (толықтырулар) енгізу сақтандыру сыйлықақысын көбейтуге не азайтуға әкеліп соқтырған жағдайда сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін осы Заңның талаптарына сәйкес қайта есептеуге және сақтанушыдан қосымша ақы төлеуді немесе сақтандырушының іс жүргізуге кеткен шығынын өтеуді ескере отырып сақтанушының артық төлеген ақша сомасын қайтаруды талап етуге міндетті.

9-бап. Кешенді шарт

1. Кешенді шартта оны пайдалану кезінде қолданылатын сақтандырылған адам туралы және автокөлік құралы туралы мәліметтер болуы тиіс.

2. Кешенді шарт бойынша тек бір автокөлік құралының иесі - жеке тұлғаның жауапкершілігі ғана сақтандырылуы мүмкін.

Кешенді шартта оны пайдалану кезінде қолданылатын небары үш автокөлік құралын көрсетуге болады.

3. Кешенді шарт автокөлік құралы иесінің (сақтандырылған адамның) қатысуымен, оның еркін білдіруі негізінде, мәмілені жазбаша түрде ресімдемей-ақ жеке тұлға автокөлік құралын жүргізген жағдайда қолданылады.

10-бап. Міндетті сақтандыру шартының қолданылуы

1. Міндетті сақтандыру шарты сақтанушы төлеуге тиіс барлық сақтандыру сыйлықақысын төлеген сәттен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

2. Сақтандырушы сақтандыру шартында сақтандыру сыйлықақысының мәулетпен төленуін көздеуге құқылы. Бұл ретте міндетті сақтандыру шарты сақтанушының бірінші сақтандыру жарнасын төлеген сәтінен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады, ал сақтандырушы міндетті сақтандыру шартының барлық қолданылу мерзімі ішінде сақтанушы алдында жауапты болады. Сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі сақтандырушы үшін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға негіздеме бола алмайды.

3. Міндетті сақтандыру шарты күшіне енгізілген күннен бастап 12 ай мерзімге жасалады. Автокөлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген жағдайда міндетті сақтандыру шарты уақытша кіру мерзіміне, бірақ кемінде бес күнге жасалады.

4. Қазақстан Республикасы жасаған халықаралық шартта басқаша көзделмеген болса, міндетті сақтандыру шартының қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

11-бап. Міндетті сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату

1. Міндетті сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық К941000_ кодексінде көзделген жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады.

2. Міндетті сақтандыру шарты сақтанушының (ал ол қайтыс болған жағдайда - оның мұрагерлерінің) жазбаша өтініші негізінде тоқтатылуы мүмкін. Өтінішке сақтандыру полисі не оның көшірмесі және міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін негіздеме болып табылатын жағдайлар болғанын растайтын құжаттар қоса беріледі.

3. Міндетті сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтанушы сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін N 1 кестеге сәйкес қайтаруға құқылы. Сақтандырушының іс жүргізуге жұмсаған шығыны ұсталынатын ақша мөлшеріне кіргізілген.

N 1 кесте. Міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатқан кезде сақтандырушының жылдық сақтандыру сыйлықақы сомасының бір бөлігінен ұстау мөлшері

P/c!Міндетті сақтандыру!			Ұсталыну			! P/c!Міндетті сақтандыру!			Ұсталыну		
N !шарты күшіне енген !			мөлшері			! ! N !шарты күшіне енген !			мөлшері		
!күннен бастап			!(процентпен)!			!күннен бастап			!(процентпен)		
!мерзімінен бұрын			!			! ! !мерзімінен бұрын			!		
!тоқтатылғанға дейін!						! ! !тоқтатылғанға дейін!					
!өткен күндер саны !			!! !өткен күндер саны !								
1!	2	!	3	!!	1!	2	!	3			
1			1		5	49		154 - 156		53	
2			2		6	50		157 - 160		54	
3			3 - 4		7	51		161 - 164		55	
4			5 - 6		8	52		165 - 167		56	
5			7 - 8		9	53		168 - 171		57	
6			9 - 10		10	54		172 - 175		58	
7			11 - 12		11	55		176 - 178		59	
8			13 - 14		12	56		179 - 182		60	
9			15 - 16		13	57		183 - 187		61	
10			17 - 18		14	58		188 - 191		62	
11			19 - 20		15	59		192 - 196		63	
12			21 - 22		16	60		197 - 200		64	
13			23 - 25		17	61		201 - 205		65	
14			26 - 29		18	62		206 - 209		66	
15			30 - 32		19	63		210 - 214		67	
16			33 - 36		20	64		215 - 218		68	
17			37 - 40		21	65		219 - 223		69	
18			41 - 43		22	66		224 - 228		70	
19			44 - 47		23	67		229 - 232		71	

20	48-51	24	68	233-237	72
21	52-54	25	69	238-241	73
22	55-58	26	70	242-246	74
23	59-62	27	71	247-250	75
24	63-65	28	72	251-255	76
25	66-69	29	73	256-260	77
26	70-73	30	74	261-264	78
27	74-76	31	75	265-269	79
28	77-80	32	76	270-273	80
29	81-83	33	77	274-278	81
30	84-87	34	78	279-282	82
31	88-91	35	79	283-287	83
32	92-94	36	80	288-291	84
33	95-98	37	81	292-296	85
34	99-102	38	82	297-301	86
35	103-105	39	83	302-305	87
36	106-109	40	84	306-310	88
37	110-113	41	85	311-314	89
38	114-116	42	86	315-319	90
39	117-120	43	87	320-323	91
40	121-124	44	88	324-328	92
41	125-127	45	89	329-332	93
42	128-131	46	90	333-337	94
43	132-135	47	91	338-342	95
44	136-138	48	92	343-346	96
45	139-142	49	93	347-351	97
46	143-145	50	94	352-355	98
47	147-149	51	95	356-360	99
48	150-153	52	96	361-365	100

----- 12-бап. Міндетті

сақтандыру шартының қолданылуын тоқтату

1. Міндетті сақтандыру шартының қолданылуы мынадай жағдайларда тоқтатылады:

- 1) шарттың қолданылу мерзімі аяқталғанда;
- 2) шарттың қолданылуы мерзімінен бұрын тоқтатылғанда;
- 3) сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған бойда мөлшері 100 айлық есептік көрсеткіштен асқан сақтандыру төлемін жүзеге асырғанда.

2. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылған жағдайда сақтандырушы сақтандыру полисін алуға тиіс, ал автокөлік құралының иесі өзінің таңдауы бойынша жаңа кезеңге міндетті сақтандыруды жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар кез келген

сақтандырушыдан сақтандыруды жүзеге асыруға міндетті (егер автокөлік құралы жойылмаса).

13-бап. Сақтанушының құқықтары мен міндеттері

1 . С а қ т а н у ш ы :

- 1) сақтандырушыдан міндетті сақтандыру шарттарын, сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) сақтандыру полисін жоғалтып алған жағдайда оның көшірмесін алуға;
- 3) осы Заңның 19-бабында көзделген жағдайларда келтірілген зиянның мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшы тартуға;
- 4) сақтандырушының немесе ол уәкілеттік берген сарапшының келтірілген зиянды бағалау деректерімен және сақтандыру төлемінің мөлшеріне жасалған есебімен т а н ы с у ғ а ;
- 5) міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;
- 6) сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне заңдарда көзделген тәртіппен қарсы болуға құқылы.

2. Міндетті сақтандыру шартында сақтанушының басқа да құқықтары көзделуі м ү м к і н .

3 . С а қ т а н у ш ы :

- 1) сақтандыру сыйлықақысын міндетті сақтандыру шартында көзделген мөлшерде ж ә н е т ә р т і п п е н т ө л е у г е ;
- 2) міндетті сақтандыру шартын жасаған кезде осы Заңның талаптарына сәйкес міндетті сақтандыру шартына кіргізуге қажетті мәліметтерді сақтандырушыға х а б а р л а у ғ а ;
- 3) сақтандыру оқиғасының басталғаны туралы белгілі болғаннан бастап үш күннен кешіктірмей өзіне қолайлы әдіспен (ауызша, жазбаша) бұл жөнінде сақтандырушыға хабарлауға міндетті. Сақтанушының дәлелді себептермен көрсетілген әрекеттерді орындауға мүмкіндігі болмаған жағдайда, ол мұны құжаттар арқылы растауы тиіс;
- 4) сақтандыру оқиғасы туындаған жағдайда зиян мөлшерінің көбеюіне жол бермеу мүлікті сақтау және зардап шеккен адамдарға көмек көрсету үшін ықтимал шаралардың б ә р і н қ а б ы л д а у ғ а ;
- 5) сақтандыру оқиғасы туралы және зардап шеккен адамдар жайында тиісті органдарға олардың құзыретіне қарай (жол полициясы және өртке қарсы қызмет органдарына, жедел медициналық жәрдем қызметіне, апатпен күрес қызметіне) х а б а р л а у ғ а м і н д е т т і .

4. Сақтандыру оқиғасының басталуына байланысты туындаған сақтанушының міндеттері сақтандыру оқиғасы басталған кезде автокөлік құралын тікелей жүргізуші

адамға

жүктеледі.

5. Зардап шеккен адам немесе басқа да мүдделі адам сақтандыру оқиғасының басталғаны туралы сақтандырушыға хабарлауға құқылы.

14-бап. Сақтандырушының құқықтары мен міндеттері

1. Сақтандырушы :

1) міндетті сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтанушыдан осы Заңның талаптарына сәйкес міндетті сақтандыру шартына енгізуге қажетті мәліметтер беруін талап етуге ;

2) құзыретті органдардан сақтандыру жағдайының басталғанын және үшінші тұлғаларға келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;

3) міндетті сақтандыру шартында көрсетілген автокөлік құралын пайдалану кезінде сақтандырылған адам келтірген зиянды өтеу туралы үшінші тұлғалардың талап арыздары бойынша сақтандырылған адамның мүддесін сотта қорғауға;

4) сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан үшінші тұлғаларға келтірілген зиянның мөлшерін және сақтандыру төлемін белгілеу үшін тәуелсіз сарапшылардың есебін пайдалануға ;

5) келтірілген зиянның мөлшерін, себептерін және сақтандыру жағдайы басталуының басқа да жағдайларын анықтау үшін зардап шеккен адамның мүлкін қарауға және зерттеуге ;

6) осы Заңның 24-бабында көзделген жағдайларда келтірілген зиянға жауапты адамға кері талап қоюға ;

7) осы Заңда көзделген негіздемелер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тартуға құқылы.

2. Сақтандырушы :

1) сақтанушыны міндетті сақтандыру шарттарымен таныстыруға, міндетті сақтандыру шартынан туындайтын құқықтары мен міндеттерін түсіндіруге;

2) міндетті сақтандыру шартын жасағаннан кейін сақтанушыға сақтандыру полисін, ал оны жоғалтқан кезде - көшірмесін беруге;

3) стандартты шартты жасасқан кезде және оның қолданылу кезеңінде сақтанушының тиісті өтініші негізінде міндетті сақтандыру шартында көрсетілген автокөлік құралдарын пайдаланатын автокөлік иелерінің бәрін сақтандыру полисіне кіргізуге ;

4) осы Заңның 17-бабының 1-тармағының бірінші бөлігінде көрсетілген адамдарға сақтандыру сыйлықақыларын төлеу бойынша жеңілдік жасауға;

5) сақтандыру оқиғасы туралы хабар алған кезде оны тіркеуге және хабар алған кезден бастап жеті жұмыс күні ішінде бүлінген (жойылған) мүлікті қарап шығып, сақтандыру актісін жасауға ;

6) келтірілген зиянды бағалауға және сақтандыру төлемінің мөлшеріне есеп жасауға және оларды сақтанушыға (сақтандырылған адамға) және зардап шеккен адамға танысу

Ү ш і н ұ с ы н у ғ а ;

7) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін осы Заңда көзделген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде жүзеге асыруға;

8) сақтанушыға (сақтандырылған адамға) және басқа адамға олардың сақтандыру жағдайында шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеуге;

9) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге міндетті.

3. Міндетті сақтандыру шартында сақтандырушының басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

15-бап. Зардап шеккен адамның құқықтары

1. Зардапшеккен адам:

1) сақтанушының (сақтандырылған адамның) автокөлік құралын пайдалану нәтижесінде болған сақтандыру оқиғасының басталғаны туралы сақтандырушыға х а б а р л а у ғ а ;

2) сақтанушының (сақтандырылған адамның) орнына сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттар жинап, оны сақтанушының (сақтандырылған адамның) міндетті сақтандыру шартын жасаған сақтандырушыға беруге, сақтандыру төлемін осы Заңда белгіленген мөлшерде және тәртіппен алуға;

3) сақтандырушының немесе ол уәкілеттік берген сарапшының келтірілген зиянды бағалау деректерімен және сақтандыру төлемінің мөлшеріне жасалған есебімен т а н ы с у ғ а ;

4) осы Заңның 19-бабында көзделген жағдайларда оның денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянның мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшыны т а р т у ғ а ;

5) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне заңдарда көзделген тәртіппен қарсы болуға;

б) келтірілген зиян сомасы сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемінен асып кеткен жағдайда автокөлік құралының иесіне келтірілген зиянға қосымша өтем жасау туралы талап қоюға құқылы.

2. Зардап шеккен адам қайтыс болған жағдайда оның құқықтары Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен мұрагеріне көшеді.

3-тарау. Сақтандыру сыйлықақылары

16-бап. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері

1. Міндетті сақтандыруды жүзеге асырған кезде N 2 кестеде келтірілген бір автокөлік құралына арналған жылдық сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері пайдаланылады.

№ 2 кесте. Бір автокөлік құралына арналған жылдық сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (көрсеткіштермен)

Автокөлік құралының түрі	!	Жылдық сақтандыру
	!	сыйлықақысының мөлшері
	!	-----
	!	жеке тұлға үшін ! Заңды
!		! тұлға, жеке
!		! тұлға* үшін

1	!	2	!	3
---	---	---	---	---

1. Жеңіл автомобильдер және олардың негізінде жасалған қозғалтқыш көлемі мынадай автокөлік құралдары:		
1 200 текше см-ге дейін	1,5	3,0
1 200 - 1 600 текше см аралығында	2,0	4,0
1 600 - 2000 текше см аралығында	3,0	5,0
2000 - 2500 текше см аралығында	5,0	7,0
2500 - 3500 текше см аралығында	7,0	9,0
3 500 текше см-ден жоғары	8,0	10,0

2. Автобустар, шағын автобустар және олардың негізінде жасалынған көлік құралдары :		
отыратын орны 20-ға дейін	5,0	6,0
Отыратын орны 20-дан көп	6,0	7,0

3. Жүк автомобильдері және олардың негізінде жасалған жүк көтергіш көлік құралдары :		
2 тоннаға дейін	6,0	9,0
2 тоннадан жоғары	7,0	10,0

4. Троллейбустар, трамвайлар	-	7,0
5. Өзі жүретін және басқа да пневможүрісті жол техникасы	3,0	5,0
6. Мотокөлік	1,0	1,0
7. Тіркемелер	Автокөлік құралы тарифінің 10 %-і	

* жолаушылар тасу және жүк тасу бойынша кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырушы
ж е к е т ұ л ғ а

2. Міндетті сақтандыру шартын жасасқан кезде төленуге тиіс сақтандыру сыйлықақысын есептегенде, осы баптың 1-тармағында белгіленген жылдық сақтандыру сыйлықақыларына автокөлік құралының тіркелген жеріне қарай N 3 кестеде келтірілген аумақтық коэффициенттер қолданылады.

N 3 кесте. Аумақтық коэффициенттер мөлшері

Облыстың, республикалық дәрежедегі қаланың атауы		Аумақтық коэффициент мөлшері (жылдық сақтандыру сыйлықақысының мөлшеріне)	
1	2	3	4
Батыс Қазақстан, Атырау, Қызылорда және Маңғыстау облыстары	0,80	0,70	
Ақтөбе, Солтүстік Қазақстан облыстары	0,85	0,75	
Ақмола, Жамбыл, Қарағанды, Қостанай және Павлодар облыстары		0,90	0,80
Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан және Алматы облыстары		0,95	0,85
Астана қаласы	1,0		
Алматы қаласы			1,1

3. Міндетті сақтандыру шартын бір жылдан аз мерзімге жасасқан кезде (автокөлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда) N 4 кестеде келтірілген бір автокөлік құралына арналған сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері пайдаланылады. Сақтандыру сыйлықақыларының бұл мөлшері N 3 кестеде келтірілген аумақтық коэффициенттердің мөлшерін есепке алу мақсатында түзетілмейді.

N 4 кесте. 12 айдан аз мерзімге сақтандыру кезінде бір автокөлік құралына арналған сақтандыру сыйлықақысының мөлшері

Сақтандыру мерзімі	Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (жылдық сақтандыру сыйлықақысынан процентпен, аумақтық коэффициенттерді
--------------------	--

5 күн	1 0
6-15 күн аралығында	1 5
1 айға дейін	2 0
1 айдан 2 айға дейін	3 0
2 айдан 3 айға дейін	4 0
3 айдан 4 айға дейін	5 0
4 айдан 5 айға дейін	6 0
5 айдан 6 айға дейін	7 0
6 айдан 7 айға дейін	7 5
7 айдан 8 айға дейін	8 0
8 айдан 9 айға дейін	8 5
9 айдан 10 айға дейін	9 0
10 айдан 11 айға дейін	9 5
11 айдан асса	1 0 0

4. Кешенді шарт бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру шартында көрсетілген бір автокөлік құралы үшін белгіленген ең көп сақтандыру сыйлықақысымен белгіленеді.

17-бап. Сақтандыру сыйлықақыларының мөлшерін азайту және көбейту

1. Автокөлік құралдарын әлеуметтік қорғау органдары арқылы тегін алған автокөлік құралдарының иелері, I және II топтағы мүгедектер, Ұлы Отан соғысына қатысушылар және соларға теңестірілген адамдар стандартты шарт жасасу кезінде осы Заңның 16-бабына сәйкес есептелген, төленуге тиісті сақтандыру сыйлықақысының елу проценті мөлшерінде сақтандыру сыйлықақысын төлейді.

Егер автокөлік құралын аталған адамдар санатына жатқызылмаған басқа автокөлік иелері пайдаланатын болса, онда міндетті сақтандыру аталған жеңілдік берілмей жүзеге асырылады.

2. Егер сақтандыру полисінде көрсетілген автокөлік құралының иесі осыған дейінгі міндетті сақтандыру шартының қолданылуы кезінде оны пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғаларға сақтандыру төлемін жасауға әкеліп соқтырған зиян келтірсе, сақтандырушы осы Заңның 16-бабына сәйкес есептелген сақтандыру сыйлықақысын өз мөлшерімен 50 процентке дейін көбейте алады.

Бұл тармақтың күші осы баптың 1-тармағының бірінші азатжолында көрсетілген автокөлік құралдарының иелеріне қолданылмайды.

3. Сақтандырушы осы бапта көзделгеннен басқа негіздер бойынша төленуге тиісті сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуға немесе көбейтуге тиіс емес.

4-тарау. Келтірілген зиянның және сақтандыру
төлемінің мөлшерін анықтау

18-бап. Келтірілген зиянның мөлшерін анықтау

1. Үшінші тұлғаның өміріне және денсаулығына келтірілген зиянның мөлшері осы Заңға сәйкес медициналық ұйымдар берген құжаттар негізінде айқындалады.

2. Мүлік бүлінген кезде келтірілген зиянның мөлшері оның сақтандыру оқиғасы болғанға дейінгі құны, мүліктің тозуы ескеріле отырып, қалпына келтіру есебіне қарай айқындалады.

Қалпына келтіру құны сақтандыру оқиғасы болған кезде қолданылған орташа рыноктық құн мен тарифтердің негізінде анықталады.

3. Мүлік жойылған кезде келтірілген зиянның мөлшері сақтандыру оқиғасы болған күнгі мүліктің тозуын ескере отырып іс жүзіндегі құнына қарай анықталады.

Егер мүлікті қалпына келтіру техникалық жағынан мүмкін болмаса немесе экономикалық тұрғыдан негізделмесе мүлік жойылған деп есептеледі. Мүлікті қалпына келтіру кезінде күтілетін шығыстар (қалпына келтіру құны) мүліктің сақтандыру оқиғасы болған күнгі тозуын ескергенде мүліктің іс жүзіндегі құнының сексен процентінен асып кетсе, мүлікті қалпына келтіру экономикалық тұрғыдан негізделмеген болып есептеледі.

4. Мүлік бүлінген кезде келтірілген зиян мөлшерін сақтандырушы немесе ол тартқан сарапшы бүлінген мүлікті қалпына келтіруге жұмсалатын шығысты есептеу (калькуляция жасау), ал мүлік жойылған жағдайда - сақтандыру оқиғасы болған күнгі тозуын есепке ала отырып іс жүзіндегі құнын растайтын құжаттар негізінде анықтайды.

Бұл деректер басқаша дәлелдей алатын сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам үшін міндетті емес деп саналады.

5. Мүлкіне зиян келтірілген зардап шеккен адам сақтандырушыға сақтандыру оқиғасы туралы хабарлағаннан кейін жеті жұмыс күні ішінде осы мүлікті сақтандыру оқиғасынан кейінгі күйінде сақтауға және оны сақтандырушының өкіліне не сақтандырушы немесе сақтанушы (сақтандырылған адам) тартқан сарапшының қарауына жағдай жасауға міндетті.

19-бап. Келтірілген зиян мөлшерін анықтаудың ерекше шарттары

1. Сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам мүлікке келтірілген зиян мөлшеріне сақтандырушы немесе оның уәкілеттік берген сарапшысы жасаған бағалау нәтижелерімен келіспеген жағдайда, ол зиянның мөлшерін анықтау үшін басқа сарапшы тартуға құқылы. Мұндайда егер сақтандырушы немесе сот осы есептеуді (сараптаманы) қабылдаған жағдайда сақтандыру төлемі жасалғандығына қарамастан қосымша сараптама жүргізу бойынша келтірілген шығынды сақтандырушы өтеуі тиіс.

2. Егер сақтандырушы немесе ол тартқан сарапшы сақтандыру оқиғасы туралы

хабарды алғаннан кейін жеті күн ішінде сақтандыру актісін жасай отырып және келтірілген зиянның мөлшерін анықтай отырып, бүлінген (жойылған) мүлікті дұрыстап қарамаған болса, онда сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам бағалау қызметін жүзеге асыру құқығы бар тұлғалардың қызметін пайдалануға және содан кейін барып мүлікті қалпына келтіру (кәдеге жарату) жұмысын бастауға құқылы. Мұндай жағдайда сақтандырушы бүлінген (жойылған) мүлікті уақытында қараудың мүмкін еместігін дәлелді себептерге (осы мүлік иесінің қайтыс болуы, науқастануы) байланысты екендігін немесе сақтанушының (сақтандырылған адамның) немесе зардап шеккен адамның кінәсі бар екендігін (мүлікті қарауға беруден жалтаруы) дәлелдей алмаса, мүлікке келтірілген зиян мөлшеріне дау айтуға құқығы жоқ.

20-бап. Сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау

1. Бір сақтандыру жағдайы бойынша сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемі мынадай болады (айлық есептік көрсеткішпен):

1) әрбір зардап шеккен адамның өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін :

қ а з а т а п с а	-	6 0 0
мүгедектік белгіленсе I топ	-	500
I I т о п	-	4 0 0
III топ	-	300

жалпы еңбекке жарамдылығын уақытша жоғалтса - амбулаториялық және (немесе) тұрақты емделуге жұмсалған нақты шығыс мөлшерінде, бірақ 200-ден аспайды;

2) зардап шеккен адамның мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ 400-ден аспайды, ал бірнеше зардап шеккен адамның мүлкіне зиян келтірілген жағдайда - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ барлық зардап шеккен адамға 600-ден аспайды, сонымен қатар әрбір зардап шеккен адамға сақтандыру төлемі оның мүлкіне келтірілген зиян деңгейіне қарай төленеді.

2. Сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеу үшін сақтандыру төлемі жасалған күнгі айлық есептік көрсеткіш пайдаланылады.

3. Сақтандыру төлемі сомасына сақтанушы (сақтандырылған адам), автокөлік құралын тікелей жүргізуші адам және зардап шеккен адам шеккен зиянның мөлшерін азайту және зардап шеккен адамдарды құтқару, бүлінген (жойылған) мүлікті сақтандыру оқиғасы болған жерден көшіру, оның қалдықтарын кәдеге жарату сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам тартқан тәуелсіз сарапшының қызметіне ақы төлеу жөніндегі шаралар қабылдауға байланысты шығыстар және басқа да шығыстар қосымша кіргізіледі. Сақтандырушы көрсетілген шығыстарды тікелей зардап шеккен адамға өтейді.

4. Автокөлік құралдары иелерінің екеуінің де кінәлі (екі жақ та кінәлі) екені анықталған сақтандыру оқиғасы болған жағдайда сақтандыру төлемінің мөлшері олардың әрқайсысына келтірілген зиянның мөлшеріне қарай кінәларының деңгейіне

мөлшерлес етіп белгіленеді.

5. Келтірілген зиян сомасы осы Заңда белгіленген сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемінен асып кетсе, зардап шеккен адам келтірілген зиянды қосымша өтеу туралы заңдарда көзделген тәртіппен автокөлік құралының иесіне тікелей талап қоюға құқылы.

6. Зардап шеккен адам қайтыс болған жағдайда оның мұрагерлері болмаған кезде сақтандырушы зардап шеккен адамды жерлеген адамға он бес еселенген айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде сақтандыру төлемін төлейді.

21-бап. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың жалпы талаптары

1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылған адам) не зардап шеккен адам осындай талап қоюға негіз болып табылатын құжаттарды қоса жазбаша түрде береді.

2. Сақтандыру төлемі туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) сақтандыру полисі (оның көшірмесі);

2) сақтандыру оқиғасы фактісі (жол-көлік оқиғасы) бойынша жол полициясы жасаған құжаттың көшірмесі;

3) сақтандыру оқиғасын (жол-көлік оқиғасын) тексеру (қарау) нәтижелері бойынша уәкілетті орган, (лауазымды) тұлға шығаратын шешімнің (қаулының) көшірмесі;

4) сақтандырылған адамды медициналық куәландырудың көшірмесі;

5) зардап шеккен адамның еңбекке уақытша жарамсыздық мерзімі туралы медицина мекемесі анықтамасының көшірмесі немесе арнаулы мекеменің зардап шеккен адамға мүгедектік белгілеу туралы анықтамасының көшірмесі - ол мүгедек болып қалған жағдайда;

6) қайтыс болған жағдайда - зардап шеккен адамның өлгені туралы куәліктің көшірмесі және мұрагердің мұраға құқығын растайтын құжаттың көшірмесі;

7) тергеу және сот органдары құжаттарының көшірмесі - (олар болған кезде);

8) зиянның мөлшеріне сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам тартқан тәуелсіз сарапшы жасаған бағалау бойынша құжаттар;

9) пайда алушының жеке басы куәлігінің көшірмесі (жеке тұлға үшін) немесе заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхаттың түпнұсқасы;

10) зиян мөлшерін азайту және зардап шеккен адамды құтқару, бүлінген (жойылған) мүлікті сақтандыру оқиғасы болған жерден көшіру және оның қалдықтарын кәдеге жарату, тәуелсіз сарапшының қызметіне ақы төлеу жөнінде шаралар қабылдауға байланысты шығыстарды және сақтанушы (сақтандырылған адам), автокөлік құралын жүргізген адам және зардап шеккен адам шеккен басқа да шығыстарды растайтын құжаттар - олар болған кезде;

11) сақтанушының (сақтандырылған адамның) немесе автокөлік құралын жүргізуші адамның жүргізуші куәлігінің көшірмесі және оның осы автокөлік құралын жүргізуге құқығын растайтын құжаттың көшірмесі.

Сақтандырушының сақтанушыдан (сақтандырылған адамнан) не зардап шеккен адамнан басқа қосымша құжаттарды талап етуіне тыйым салынады.

3. Құжаттарды қабылдаған сақтандырушы өтініш берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізбесін және оларды қабылдаған күнді көрсете отырып анықтама беруге м і н д е т т і .

4. Сақтандырушы осы мүліктің тозуын ескере отырып сақтандыру оқиғасы болғанға дейінгі, нақты құны мөлшерінде сақтандыру төлемін жасаған жағдайда мүлікті немесе о н ы ң қ а л д ы ғ ы н а л у ғ а қ ұ қ ы л ы .

5. Зардап шеккен адамның өміріне және денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі оған немесе оның мұрагерлеріне жеке сақтандыру шарттары бойынша есептелген сомаға қарамай төленеді.

6. Зардап шеккен адамның қалауы бойынша сақтандыру сомасын оған денсаулығын және мүлікті қалпына келтіру бойынша қызмет көрсеткен (көрсететін) адамға тікелей т ө л е у г е б о л а д ы .

7. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру талаптарының бірі ретінде пайда алушының сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін міндеттеме беруін т а л а п е т у г е т и і с е м е с .

8. Келтірілген зиянды өзі өтеген сақтанушыға (сақтандырылған адамға) пайда алушының сақтандыру төлемін алу құқығына байланысты құқықтары мен міндеттері көшеді.

22-бап. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі

1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін осы Заңның 21-бабында көзделген құжаттарды алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде төлейді.

2. Сақтандыру төлемінің мөлшеріне қатысты міндетті сақтандыру шартына қатысушы тараптар немесе зардап шеккен адам қарсы болған жағдайда сақтандырушы сақтандыру төлемін осы баптың 1-тармағында көзделген мерзімде көрсетілген адамдардың бірде-бірі қарсы болмаған мөлшерде төлеуге міндетті.

3. Сақтандыру төлемінің қарсылық болған бөлігін сақтандырушы бітім келісіміне қол қойылған күннен не осы дау бойынша соттың шешімі заңды күшіне енген күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде төлеуі тиіс. Қарсылық болған бөлігі бойынша сақтандыру төлемінің мөлшері осы тармақта көрсетілген құжаттарда белгіленеді.

4. Егер талап қою мерзімі ішінде сақтандыру жағдайына әкеп соққан оқиға нәтижесінде зардап шеккен адамның алған жарақаты салдарынан үш жыл ішінде денсаулығы нашарлай бастаса (мүгедектікке душар болса немесе мүгедектіктің неғұрлым жоғары тобы белгіленетін болса) не өліп кетсе, онда сақтандырушы өтініштің және тиісті құжаттардың негізінде бұрын төленген соманы есепке ала отырып, осы Заңда белгіленген мөлшерде және тәртіппен сақтандыру төлемі сомасына қ а й т а е с е п т е у жү р г і з у г е м і н д е т т і .

5. Егер зардап шеккен адам автокөлік құралын міндетті сақтандыру шартын

жасамай пайдаланушы болса, онда сақтандырушы осы автокөлік иесі заңдарда белгіленген айыппұлды төлегеннен кейін сақтандыру төлемін жасайды.

23-бап. Бірнеше адам зиян келтірген кездегі сақтандыру төлемі

Иелерінің міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше автокөлік құралдары зиян келтірген кезде пайда алушы сақтандыру төлемін олардың әрқайсысынан жеке алуға құқылы. Әрбір сақтандырушы сақтандыру төлемін осы Заңда белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және жауапкершілігі сақтандырылған сақтанушы кінәсінің дәрежесіне тең жүзеге асырады (кінәнің дәрежесі анықталмаған кезде - бірігіп). Мұндай жағдайда барлық сақтандырушылар жасаған сақтандыру төлемінің жалпы сомасы зардап шеккен адамға келтірілген нақты зиян мөлшерінен және әрбір сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауы тиіс.

24-бап. Кері талап қою (суброгация) құқығы

1. Міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыратын сақтандырушыға төленген сома шегінде келтірілген зиян үшін жауапты адамға кері талап қою құқығы мынадай жағдайларда көшеді:

1) сақтандырылған адамның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның қасақана ойының салдарынан немесе автокөлік құралын алкогольдің, есірткінің немесе токсикоманиялық мас болу салдарынан мас күйінде жүргізген кезде басталса;

2) автокөлік құралын жүргізуші адам автокөлік құралын жүргізуге құқығы болмаса;

3) сот талқылауы барысында сақтандыру оқиғасы сақтандырылған адам білген және білуі тиіс болған автокөлік құралының техникалық ақауы салдарынан болғаны анықталса;

4) сақтанушы (сақтандырылған адам) сақтандыру жағдайынан болған шығындарды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбаса.

2. Егер осы баптың 1-тармағында атап көрсетілген жағдайларда келтірілген зиянға кінәлі адам автокөлік құралын оның иесімен еңбек қатынасына орай пайдаланса немесе оның иесінің қатысуымен мәмілені жазбаша түрде ресімдемей пайдаланса, онда кері талап осы автокөлік құралының иесіне қойылады.

3. Егер сот тәртібімен сақтандыру жағдайы жол қозғалысы кезінде жолдың, көшенің қанағаттанғысыз жай-күйінің немесе басқа да кедергілердің салдарынан болса, онда автокөлік құралы иесінің осындай жағдайдың пайда болуына кінәлі тұлғаға талап қою құқығы міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыратын сақтандырушыға көшеді.

25-бап. Сақтандыру төлемін уақтылы жасамағаны үшін сақтандырушының жауапкершілігі

Сақтандырушы сақтандыру төлемін уақтылы жасамаған жағдайда Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген мөлшерде және тәртіппен пайда алушыға тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

26-бап. Сақтандыру төлемінен бас тарту

1. Сақтандырушы мынадай жағдайларда сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден бас тартуға құқылы:

1) сақтандырушы (сақтандырылған адам) автокөлік құралын жарыстарға, сынауларға пайдаланғанда немесе осыған арнайы белгіленген орындарда көлік жүргізуді үйреткен кезде зиян келсе;

2) зардап шеккен адамның көне және бірегей заттар, қымбат металдардан, асыл, жартылай асыл және жасанды тастардан жасалған бұйымдар, діни табыну заттары, коллекциялар, картиналар, қолжазбалар, ақша, бағалы қағаздар түріндегі мүлкіне зиян келсе;

3) зардап шеккен адамның қажетті қорғану және шұғыл қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерін қоспағанда сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана әрекеттері;

4) ядролық жарылыс, радиация немесе радиоактивтік улану әсері;

5) әскери қимылдар;

6) азаматтық соғыс, түрлі сипаттағы халық толқулары, жаппай тәртіпсіздік немесе ереуілдер;

7) сақтандыру полисінде көрсетілген автокөлік құралында жолаушы ретінде отырған адамның өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне, егер оны тасымалдаушы болып табылатын көлік иесі жолаушылар тасымалдау үшін пайдаланғанда зиян келсе;

8) осы Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуы туралы хабарламау немесе уақтылы хабарламау.

2. Бүлінген мүлікті пайдаланудың мүмкін еместігіне және мүліктің тауар құнының жойылуына байланысты шеккен зиянды, сондай-ақ зардап шеккен адамның тауар әкелу немесе жұмыс жасау (қызмет көрсету) мерзімін, оның келісім-шарттар (шарттар) бойынша өзге де міндеттемелерді бұзуына байланысты шығындарды (айыппұлды тұрақсыздық айыбын) қоса алғанда сақтандырылған адамның зардап шеккен адамның моральдық шығыны мен ала алмаған пайдасының орнын толтыра алмайды.

3. Осы баптың 1-тармағында көзделген сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден бас тарту үшін негіздер болған жағдайда сақтандырушы себебі көрсетілген тиісті жазбаша хабарламаны сақтандыру төлемі туралы талап қойған адамға талап ұсынылған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде жіберуге міндетті.

4. Егер мұның дәлелді себептерге байланысты екендігі дәлелденсе және сақтандыру жағдайын зардап шеккен адамның өміріне немесе денсаулығына зиян келтірілгендігі туралы фактіні растайтын тиісті құжаттар ұсынылса, сондай-ақ бүлінген (жойылған) мүлік сақтандыру оқиғасынан кейінгі күйінде қарау үшін ұсынылған болса, сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға уақтылы хабарламау сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіз бола алмайды.

5. Міндетті сақтандыру шартының тараптары немесе зардап шеккен адам

арасындағы сақтандыру төлемінің мөлшеріне қатысты даулардың болуы сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіз бола алмайды. Мұндай даулар болған жағдайда сақтандырушы осы Заңның 22-бабында көзделген тәртіппен сақтандыру төлемін ж а с а у ғ а м і н д е т т і .

6. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына сақтанушы (сақтандырылған адам) немесе зардап шеккен адам сотқа шағым беруі мүмкін.

5-тарау. Міндетті сақтандыру саласындағы
мемлекеттік реттеу

27-бап. Міндетті сақтандыруды жүзеге асыру
құқығына лицензия

1. Міндетті сақтандыру заңдарында белгіленген тәртіппен міндетті сақтандыруды жүзеге асыру құқығына лицензия алған сақтандырушы жүзеге асырады.

2. Сақтандырушыға лицензия беру талаптары мен тәртібі уәкілетті мемлекеттік органның нормативтік құқықтық актілерінде белгіленеді.

28-бап. Міндетті сақтандыру жүйесінің қызметін қамтамасыз ету

1. Міндетті сақтандыру жүйесінің қызметін қамтамасыз етуге осы Заң талаптарының орындалуына бақылау жасау, ақпараттық қамтамасыз ету және міндетті сақтандыруды жүзеге асыруға қатысатын барлық тұлғалардың өзара іс-қимылы жатады .

2. Осы Заңның автокөлік құралының иесімен міндетті сақтандыру шартын жасау міндеттілігіне қатысты талаптарының орындалуына бақылау жасау Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жол полициясы органдарына жүктеледі.

3. Құжаттарды тексеру кезінде жол полициясы органдарының қызметкерлері автокөлік құралын жүргізушіден міндетті сақтандырудың сақтандыру полисін көрсетуді талап етуге міндетті.

4. Сақтандыру полисін көрсетпеген жағдайда Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі жол полициясы органдарының қызметкерлері заң бұзушыға заңдарда көзделген шараларды қолдануға міндетті.

5. Иесі міндетті сақтандыру шартын жасамаған автокөлік құралы тіркеуден, қайта тіркеуден және мемлекеттік техникалық байқаудан өткізілмейді.

6. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жол полициясы органдары және прокуратуралар, соттар, медициналық мекемелер, сақтандыру оқиғасы және оның зардаптары туралы ақпараты бар басқа да органдар мен ұйымдар сақтандырушы сұраған жағдайда мұндай ақпаратты тегін беруге міндетті.

6-тарау. Қорытынды және ауыспалы ережелер

29-бап. Халықаралық шарттар туралы

Егер Қазақстан Республикасы қатысушы болып табылатын халықаралық шартта осы Заңда көзделгеннен басқа ережелер белгіленген болса, онда халықаралық шартты

қолдану үшін заң шығару талап етілетін жағдайлардан басқа, халықаралық шарттың ережелері қолданылады.

30-бап. Дауларды қарау тәртібі

Міндетті сақтандыру шартынан туындайтын даулар Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен шешіледі.

31-бап. Осы Заңды күшіне енгізу туралы

Осы Заң 2002 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң
Президенті

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК